



TARALD RASMUSSEN OG EINAR THOMASSEN

Kristendommen

En historisk innføring



UNIVERSITETSFORLAGET

Årstallsoversikt

- 538 fvt Etter at perserkongen Kyros beseirer det nybabylonske riket, får deporterte jøder vende tilbake til Palestina. Et nytt tempel bygges i Jerusalem og jødisk identitet rekonstrueres.
- 334–327 fvt Aleksander den store nedkjemper perserriket. Etter hans død (323), deles riket mellom hans generaler. I Syria og Persia hersker Selevkos og hans etterkommere (selevkidene); i Egypt grunner Ptolemaios et dynasti. Palestina kommer under ptolemeisk kontroll.
- 200 fvt Selevkidene tar kontroll over Palestina.
- 166 fvt Makkabeerne gjør opprør mot det selevkidiske herredømmet.
- 63 fvt Romerne rykker inn i Palestina.
- 37–4 fvt Herodes den store vasallkonge under romerne i Palestina.
- 6 evt Judea blir romersk provins og styres direkte av romerske embetsmenn.
- Ca. 30 Etter Jesu død dannes de første kristne menigheter i Jerusalem.
- 32 eller 35 Den fariseiske jøden Saulus (=Paulus) har en Kristusvisjon og omvender seg til kristendommen.
- Ca. 44 Aposrelmøtet i Jerusalem: Det blir bestemt at det skal drives kristen misjon ikke bare blant jøder, men også blant hedninger.
- Før år 50 En kristen menighet grunnlagt i Roma.
- Ca. 50–56 Paulus-brevene blir skrevet.
- 64 Keiser Nero gjør de kristne ansvarlig for en brann i Roma og setter i gang forfølgelse.
- 66–70 Jødisk opprør mot romerne. Det ender med at romerne ødelegger templet i Jerusalem.
- Ca. 70–100 Evangeliene blir skrevet.
- 144 Markion bryter med kirkeledere i Roma.
- 165 Justin Martyr henrettes.
- 172 Den montanistiske bevegelsen begynner i Lilleasia.
- Ca. 185 Irenaeus skriver *Mot kjetterne*, særlig rettet mot valentinianerne.
- Ca. 225 Tertullian dør.

- 240 Mani begynner sin virksomhet i Mesopotamia.
- 250 Første systematiske kristenforfølgelse under keiser Decius.
- 251 Strid om de frafalnes status fører til splittelse med novatianerne.
- 254 Origenes dør.
- 258 Biskop Kyprian henrettes.
- 269 Antonius blir den første eremitt.
- 303 Intensivering av kristenforfølgelsene under keiser Diokletian.
- 311 Splittelse med donatistene.
- 313 Keiser Konstantin innfører trosfrihet for de kristne (Milano-edikret).
- Ca. 320 Pahom grunnlegger det første kloster i Egypt.
- 325 Kirkemøtet i Nikea vedtar at Kristus er sann Gud. Arianismen fordømmes.
- 381 Det første kirkemøtet i Konstantinopel vedtar treenighetslæren: Gud er tre personer (Fader, Sønn og Ånd), men ett vesen.
- 391 Keiser Theodosius gjør kristendommen til eneste tillatte religion i Romerriket.
- 410 Vestgoterne herjer Roma.
- 429 Vandalene invaderer Nord-Afrika.
- 430 Augustin dør.
- 431 Kirkemøtet i Efesos: Nestorios fordømmes.
- 445 Pavens lederstilling i kirken slår igjennom i Vest-Europa (pave Leo I).
- 451 Kirkemøtet i Kalkedon vedtar læren om Kristi to naturer. Brudd med monofysittene.
- Ca. 500 Frankerkongen Klodvig lar seg døpe.
- 527–65 Justinian østromersk keiser: Gjenerobrer Afrika fra vandalene og Italia fra goterne. Bygger Hagia Sofia.
- 529 Benedikt av Nursia grunnlegger klosteret Montecassino i Italia.
- 590–604 Pave Gregor den store.
- 632–44 Under kalifen Omar erobrer muslimene størstedelen av Midtøsten og Nord-Afrika.
- 711–16 Muslimene erobrer Den iberiske halvøy.
- 719 Bonifatius, «Tysklands apostel», får i oppdrag av paven å drive misjon blant germanerne.
- 787 Det andre kirkemøtet i Nikea forsvarer bruken av ikoner i den ortodokse kirke.
- 800 Paven kroner frankerkongen Karl den store til tysk-romersk keiser.
- 863 Kyrill og Methodius begynner misjon blant slaverne.
- 988 Fyrst Vladimir av Kiev lar seg døpe og gjør kristendommen til statsreligion i det russiske riket.
- 1030 Kong Olav Haraldsson, den senere helgenkongen, faller i slaget på Stiklestad.

- 1054 Paven i Roma og patriarken i Konstantinopel bannlyser hverandre gjensidig. Fullt brudd mellom Vestkirken og Østkirken.
- 1095 Pave Urban II driver propaganda for det første korstoget til Jerusalem.
- 1098 Cistercienserordenen grunnlagt (Cîteaux). Anselm: *Cur Deus Homo*.
- 1122 Striden mellom keiser og pave («investiturstriden») løses ved avtale om maktfordeling.
- 1153 Bernhard av Clairvaux, cisterciensermunkenes fremste representant, dør.
- 1179 Hildegard av Bingen, mystiker, komponist, maler, dør.
- 1215 4. Laterankonsil i Roma under pave Innocens III vedtar bl.a. at alle troende skal gå til skriftemål minst én gang årlig.
- 1216 Dominikanerordenen grunnlegges.
- 1223 Paven godkjenner fransiskanernes ordensregel. Tre år senere dør Frans av Assisi.
- 1231 Pave Gregor IX fastsetter regler for kjetterinkvisisjon. Katarene forfølges.
- 1274 Thomas av Aquino dør.
- 1291 De siste korsfarerne drives ut av Palestina.
- 1302 Bonifatius VIII erklærer pavens makt over verdslige myndigheter i bullen *Unam Sanctam*.
- 1307-1377 Paven residerer i Avignon (pavens «babylonske fangenskap»).
- 1373 Birgitta av Vadstena dør i Roma.
- 1453 Konstantinopel erobres av tyrkerne.
- 1480 Den spanske inkvisisjonen opprettes.
- 1492 De siste muslimene og jødene drives ut av Spania. Amerika oppdages.
- 1517 Luthers 95 teser mot avlatshandelen.
- 1519 Cortés erobrer Mexico.
- 1521 Riksdagen i Worms: Luther blir erklært fredløs i Det tyske rike, etter tidligere å ha blitt lyst i bann av paven.
- 1523 Zwingli legger frem sine reformatoriske teser for byrådet i Zürich.
- 1530 «Den augsburgske konfesjon» blir lagt frem på riksdagen i Augsburg som lutheranernes bekjennelsesskrift.
- 1536 Den lutherske reformasjonen blir innført i Danmark og Norge av kong Christian III.
- 1537 Pave Paul III forbyr slaveri i Amerika.
- 1540 Paven godkjenner jesuitordenen, med Ignatius av Loyola som første leder.
- 1541 Kirkeordningen av Genève, skrevet av Calvin, blir innført, bl.a. med strenge regler om kirkelig disiplin.
- 1545-63 Trientkonsilet vedtar fornyelse og reform av den katolske kirken.
- 1549 «The Book of Common Prayer» blir innført som gudstjenesteord-

- ning i den anglikanske kirken. Den anglikanske kirken får dermed en konservativ gudstjenesteordning, mens den i lærespørsmål med sine «39 artikler» (1571) står nær reformatorene.
- 1555 Religionsfreden i Augsburg sidestiller lutheranerne med katolikkene i Det tyske rike.
- 1562 Teresa av Avila utgir *Boken om mitt liv*.
- 1563 «Heidelbergkatekismen», de reformerte protestantenes viktigste be-
kjennelsesskrift, utgis.
- 1601 De første japanerne blir vigslet til katolske prester.
- 1620 De puritanske «pilegrimsfedrene» kommer til Massachusetts og slår
seg ned der.
- 1626 Peterskirken innvies i Roma.
- 1675 Den lutherske pietismens programskrift *Pia Desideria*, skrevet av
Philipp Jakob Spener, kommer ut.
- 1739 John Wesley, metodismens grunnlegger, holder sitt første store vek-
kelsesmøte i London.
- 1799 Friedrich Schleiermacher utgir *Reden über die Religion*.
- 1853 Dogmet om Marias ubesmittede unnfangelse kunngjøres.
- 1858 Bernadette Soubirous' Mariavisjoner i Lourdes.
- 1869–70 1. Vatikankonsil i Roma. Læren om pavens ufeilbarlighet vedtas.
- 1908 Menighetsfakultetet opprettes som konservativ presteutdanningsin-
stitusjon ved siden av Det teologiske fakultet ved Universitetet i
Oslo.
- 1917 Romerkirkens nye kirkerett, *Codex iuris canonici*, utgis.
- 1942 *Kirkens Grunn*: protestskriv fra den norske kirkeledelsen mot nazis-
tenes overgrep.
- 1950 Dogmet om Marias himmelfart kunngjøres.
- 1962–65 Den katolske kirkens 2. Vatikankonsil.
- 1968 Den andre latinamerikanske bispekonferanse, i Medellín, Colom-
bia: Den katolske kirken i Latin-Amerika stiller seg på de fattiges
side.